

THƯ KIẾN NGHỊ

V/v một số mặt hàng trên nền tảng mạng xã hội tiếp tay cho nạn tận diệt giun đất

Kính gửi: Giám đốc điều hành Facebook tại Việt Nam

Trung tâm Con người và Thiên nhiên (PanNature) là tổ chức phi lợi nhuận được thành lập năm 2006 nhằm mục đích bảo vệ môi trường, bảo tồn sự đa dạng và phong phú của thiên nhiên, nâng cao chất lượng cuộc sống của cộng đồng địa phương thông qua tìm kiếm, quảng bá, thực hiện các giải pháp bền vững và thân thiện với môi trường.

Chúng tôi gửi thư này bày tỏ lo ngại về việc một số sản phẩm trên nền tảng mạng xã hội của Quý công ty đang gián tiếp ảnh hưởng tiêu cực đến môi trường, hệ sinh thái và cuộc sống của người dân.

Trong thời gian gần đây, các phương tiện thông tin đại chúng phản ánh vấn nạn khai thác giun đất tràn lan ở nhiều tỉnh phía Bắc Việt Nam. Bên cạnh những tác động tiêu cực rất lớn lên hệ sinh thái đất và môi trường, vấn nạn này cũng đang có nguy cơ tạo ra những xung đột không đáng có ở cộng đồng do mâu thuẫn lợi ích giữa những người đi khai thác giun đất và những người chủ vườn tược, đồng ruộng.

Cơn sốt săn giun đất nhằm phục vụ nhu cầu mặt hàng giun sấy khô từ Trung Quốc đã diễn ra ở nhiều khu vực, đặc biệt là các khu vực đất nông nghiệp và trồng cây ăn quả tại Hòa Bình, Sơn La, Vĩnh Phúc, Ninh Bình, Thanh Hóa... Hệ lụy nghiêm trọng của hành vi này không chỉ tiêu diệt hàng loạt sinh vật và vi sinh vật có lợi trong đất bao gồm giun mà còn làm chết rễ nhánh các loài cây tại khu vực bị kích điện khiến cây bị rụng trái non hoặc úa vàng, thậm chí làm cháy cỏ và khiến đất bị khô cằn, suy kiệt dinh dưỡng.

Theo tài liệu khoa học, mỗi gram đất chứa hàng triệu vi sinh vật sinh sống, trong đó, giun đất là mắt xích quan trọng trong việc chuyển đổi môi trường đất theo hướng có lợi, giúp đất tơi xốp và tạo điều kiện cho cây trồng phát triển. Đặc biệt, giun đất có khả năng hỗ trợ tiêu diệt vi khuẩn, nấm bệnh có hại cho đất vốn gây bệnh trên cây trồng. Khi di chuyển và đào hang, giun đất tạo các lỗ thoáng khí giúp nước mưa thấm thấu vào lòng đất, làm tăng nguồn dự trữ nước ngầm cho con người và cây cối. Việc triệt tiêu giun sẽ khiến đất

suy giảm dinh dưỡng và độ phì nhiêu, dễ bị hoang hóa, thậm chí sa mạc hóa, ảnh hưởng nghiêm trọng đến chu trình cải tạo đất trong tự nhiên và ảnh hưởng xấu đến quá trình sinh trưởng, phát triển cây trồng, thậm chí có thể khiến cây chết non, chết mòn.

Điều đáng quan ngại hiện nay là nạn “giun tặc” đang gây bức xúc dai dẳng tại rất nhiều địa phương, nhiều nông dân tại các tỉnh đã gửi đơn thư kiến nghị tới các cơ quan chức năng, bộ, ngành và Chính phủ nhằm xử lý triệt để vấn nạn này. Tuy nhiên, do chưa có chế tài xử phạt cụ thể nên nạn khai thác trộm giun vẫn tiếp tục hoành hành. Và trong khi chờ đợi sự vào cuộc của các cơ quan chức năng, nhiều hộ dân tự ngăn chặn bằng các biện pháp cực đoan như mắc điện chống trộm giun, đập phá xe chở giun... khiến tình hình an ninh địa phương trở nên xáo trộn, gây tâm lý bất an trong cộng đồng.

Nạn tận diệt giun đất bùng phát có sự tiếp tay của loại phương tiện khai thác mới xuất hiện thời gian gần đây: máy kích giun – hoạt động bằng cách phát ra xung điện cao phóng xuống đất khiến giun phải ngoi lên từ lòng đất. Sản phẩm được nhập chủ yếu từ Trung Quốc và bán phổ biến trên nhiều trang web, sàn thương mại điện tử cùng các nền tảng mạng xã hội. Qua tìm hiểu, sản phẩm này cũng được rao bán trên Facebook (*xem phụ lục hình ảnh*).

Đáng chú ý là tại Trung Quốc – thị trường chính tiêu thụ mặt hàng giun khô, việc hủy hoại đất bằng thiết bị kích giun cũng bị coi là bất hợp pháp và một số doanh nghiệp bán thiết bị kích giun từng bị phạt tiền và bồi thường cho Quỹ Phát triển xanh và Bảo tồn đa dạng sinh học Trung Quốc vì gây ra thiệt hại sinh thái.

Chúng tôi nhận thấy Meta (công ty mẹ bao gồm nền tảng Facebook) đã xây dựng Chính sách thương mại với 26 nhóm nội dung bị cấm hoạt động mua, bán và 03 nội dung bị hạn chế bán trên các giao diện hay tính năng thương mại của Facebook, Instagram và WhatsApp¹. Riêng với mặt hàng máy kích giun hiện đang được bán trên Facebook, chúng tôi cho rằng sản phẩm này nên được đưa vào danh sách cấm và cần được áp dụng chính sách kiểm soát, loại bỏ tương ứng trên Facebook cũng như các nền tảng khác của Meta.

Bằng thư này, chúng tôi đề nghị Quý công ty thực hiện hiệu quả Chính sách thương mại đã đề ra và áp dụng các biện pháp cấp bách sau:

- *Rà soát và loại bỏ mặt hàng máy kích giun trên toàn bộ nền tảng Facebook và các nền tảng mạng xã hội khác của Meta (nếu có);*
- *Rà soát và loại bỏ tất cả các nhóm sản phẩm gây hại tương tự như: máy kích điện dùng để bắt cá, bẫy động vật...;*

¹ https://vi-vn.facebook.com/policies_center/commerce

- Có cơ chế cảnh báo, xử lý đối với các tài khoản đăng bán các sản phẩm này lên Facebook và các nền tảng khác của Meta (nếu có);
- Có cơ chế ghi nhận phản hồi, kiến nghị của người dùng và các bên liên quan về những sản phẩm hoặc chính sách bán hàng chưa phù hợp, có thể gây thiệt hại/ảnh hưởng cho con người, động vật, tài nguyên thiên nhiên.
- Thúc đẩy truyền thông về các sản phẩm gây hại đối với các loài động thực vật hoang dã và thiên nhiên.

Việc thực hiện nghiêm Chính sách thương mại và kiểm soát hiệu quả tất cả các sản phẩm trong danh sách cấm không chỉ giúp nâng cao hình ảnh và trách nhiệm xã hội của Facebook mà còn góp phần thúc đẩy kinh doanh thương mại có trách nhiệm tại Việt Nam và bảo vệ tài nguyên thiên nhiên, đa dạng sinh học Việt Nam.

Chúng tôi rất mong đợi phản hồi và các biện pháp tích cực từ Facebook trong việc chung tay góp phần giải quyết một trong những vấn nạn của xã hội, đồng thời nâng cao môi trường sống, ý thức trách nhiệm giữ gìn tài nguyên thiên nhiên Việt Nam!

Trung tâm Con người và Thiên nhiên

Nơi nhận:

- Facebook/Meta
- Cục Thương mại điện tử và Kinh tế số, Bộ Công Thương
- Lưu VP

GIÁM ĐỐC

Trình Lê Nguyễn

